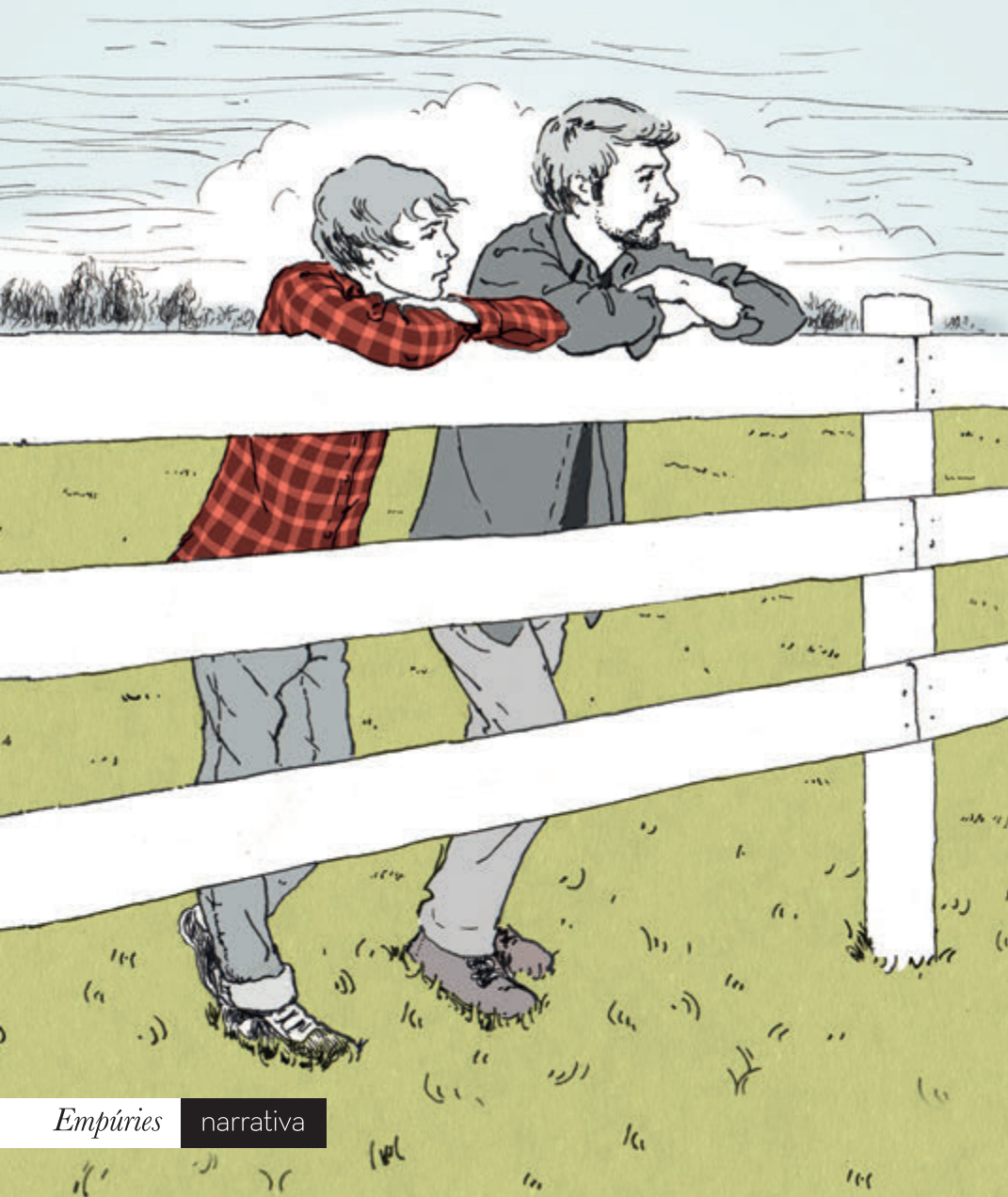

NICKOLAS BUTLER

AL COR DELS HOMES

Empúries narrativa

Nickolas Butler

Al cor
dels homes

Traducció de Marc Rubió

Editorial Empúries

Barcelona

Títol original: *The Hearts of Men*

© 2017 by Nickolas Butler

Primera edició: setembre del 2017

© de la traducció: Marc Rubió Rodon, 2017

© d'aquesta edició: Grup Editorial 62, s.l.u.,

Editorial Empúries

info@grup62.com

www.editorialempuries.cat

Fotocomposició: Víctor Igual

Impressió: Limpergraf

DIPÒSIT LEGAL: B. 14.176-2017

ISBN: 978-84-17016-13-5

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47).

Tots els drets reservats.

TAULA

Primera part. ESTIU DEL 1962	
El corneta	13
Segona part. ESTIU DEL 1996	
El restaurant Stardust	173
Tercera part. ESTIU DEL 2019	
Orientació	315
Quarta part. TARDOR DEL 2019	
Les muntanyes Drakensberg	469
<i>Agraïments</i>	481

El corneta no necessita despertador. A les palpentès, en la foscor resclosida de la tenda, busca amb les seves mans petites els mistos, rasca el cap blau d'un llumí contra la capsa fins que s'encén espurnejant i, finalment, fa aparèixer la claror daurada del fanal de querosè, la metxa que crema com un pulmó en flames. El noi badalla, es frega els ulls adormit. Amb aquesta nova llum, busca les ulleres i les troba, i ara distingeix els detalls coneguts de la tenda, les ombres, les seves coses. Un mussol udola a la copa d'un auró mentre el corneta surt de la tenda i tremola en el fred de la matinada. Els seus peus descalços es mouen àgils sobre el terra fressat del campament. S'abaixa els calçotets blancs i, estremint-se, dibuixa un arc de pipí que cau entre les fulles grosses i acollidores de les falgueres invisibles. És un soroll agradable. Com l'aigua de la pluja que repica sobre un sostre de lona. Després torna a entrar a la tenda, ara molt més calenta gràcies a la flama del Coleman. Fins a l'albada és un no parar.

El Nelson és el més petit de la tropa, formada per uns trenta nois, i dorm sol. Té les coses perfectament

ordenades en piles: mitjons, calçotets, pantalons curts, llibres; les camises i els pantalons llargs els penja d'un fil que ha instal·lat seguint el pal central de la tenda. Al matí, agraeix la soledat de la tenda, però a la nit el campament i el bosc s'omplen de murmuris ofegats i de les rialletes agudes i les converses nocturnes dels altres nois. Això li recorda la seva solitud. És el cinquè estiu que ve al Campament Chippewa i la segona vegada que té una tenda per a ell sol. De vegades, cap a mitjanit, surt sigilosament de la tenda per observar el teatre kabuki de les llanternes dels altres nois i sentir el cruixit de les pàgines dels còmics o els embolcalls dels caramels i l'olor dels cigarrets clandestins. El seu pare es va oferir a contraccor a dormir amb ell, però tant pare com fill es van adonar que en el fons aquest gest els incomodava una mica. No: era millor que el Nelson estigués sol. Potser, en algun moment de la setmana, trobaria algú per compartir la tenda, algun altre jove escolta que s'enyorés desesperadament de casa, o que se sentís marginat pels companys i necessités refugi. Algun nen que, sense voler, s'hagués fet pipí al sac de dormir. El Nelson hi estaria disposat. Estaria disposat a amuntegar les coses en un racó de la tenda, si calia, estaria disposat a instal·lar-hi un altre llit plegable, estaria disposat a ser: «servicial, amable, educat, generós, alegre».

Ara treu de la tenda un cistell d'escorça de bedoll trenada i el porta cap al cercle de pedres ennegrides del foc de camp. Passa pel costat d'algunes tendes, i és com si els roncs i els sorolls nocturns dels nois que hi dormen fessin ondular les parets de lona. Al cel, la Via Làctia s'escampa sobre el fullatge dels arbres en petites bosses d'un

lila espurnejant, com d'ametista, o d'un blau clar com el cor d'una glacera. El Nelson s'ajup al costat del cercle del foc de camp i posa les manetes sobre les brases apagades de la nit anterior. Una calor residual es projecta cap als palmells del noi i li escalfa el tou dels dits. S'agenolla, s'inclina cap endavant i comença a bufar les brases, els pulmons ben entrenats de tocar la corneta. Al cap d'una estona de manxar pacientment, comença a brillar un vermell emmandrit. El Nelson agafa del cistell una bola d'herba seca i unes quantes pinyes i deixa l'esca sobre les brases. Després, torna a bufar i bufar fins que per fi s'aixequen unes quantes llengües de foc, petites flames com pètals d'una orquídia de nit primigènia. L'esca s'encén i ara el noi torna a ficar les mans al cistell i agafa més branquillons, més pinyes. El foc s'enlaira encara més.

Ara el Nelson s'aixeca, lleuger i despert, i fa un tipi de foc amb troncs més grossos, fins que la foguera crepita i fa recular la foscó cap a les capçades dels arbres, on el mussol emprèn suaument el vol i s'allunya de les espurnes esvalotades i el con de foc que s'eleva cap al cel de trenc d'alba. Després, el Nelson s'acosta a la taula de pícnic i hi troba la tetera greixosa, coberta de creosota i cendres. La sacseja i no hi sent el clapoteig de l'aigua. Refà el camí fins a la tenda i torna amb una cantimplora pesant fins al foc, ara ben viu. Omple la tetera i la deixa sobre la graella perquè bulli. Finalment es permet respirar fondo. Sempre ha tingut traça per encendre foc.

El Nelson no té amics. No és només aquí, al Campament Chippewa, que no en té: tampoc en té allà on viu,

a Eau Claire, ni al seu barri ni a l'escola. En part ho atribueix a la seva faixa plena d'insígnies —vint-i-set de moment, cosa que li atorga el rang d'Estrella—; no és que aconseguir insígnies no es consideri guai, però sembla que la rapidesa i la determinació amb què les ha acumulat és envejable, i potser fins i tot menyspreable. Probablement, la seva impopularitat també està relacionada amb el fet que porta ulleres, tot i que també podria ser deguda a la incapacitat de fer botar una pilota de bàsquet o de llançar-ne una de futbol americà, o, encara pitjor, la manera gairebé automàtica com, a classe, el braç se li dispara enlaira per oferir-se voluntari quan el professor pregunta alguna cosa. Al Nelson li agrada, l'escola, s'escarrassa per guanyar-se els professors, la sorpresa gratificant que se'ls dibuixa a la cara quan exposa algun detall obscur de cultura general —els paranyes del nostre sistema legal, per exemple, o els elements més insòlits de la taula periòdica—. No és capaç de precisar quin és exactament aquest tret de la seva personalitat, de la seva manera de ser, que, si canviés, potser li permetria fer més amics. Però li agradaria moltíssim saber-ho. Li agradaria que els seus matins i les seves tardes no consistissin a voltar amunt i avall pel passadís o a fer inacabables solitaris en taules de cafeteria desèrtiques. Tot i que, ben mirat, potser ell és així, fins al punt que de vegades, quan se sent valent, abraça una idea: s'imagina com un llop sense manada que deambula en plena llibertat, una criatura de bosc solitària.

A la festa del seu tretzè aniversari, una tarda de diumenge de juny en què la calor era asfixiant, es va asseure al jardí de darrere, esperant que arribessin els seus

companys escoltes amb les escopetes de balins i els gorros de pell d'ós rentador, el paper d'embolicar dels regals humitejat per les suors de l'estiu i mig estripat. La nit anterior, en contra del que aconsellava la raó, el Nelson s'havia permès imaginar una pila de regals: llibres, aeromodels, cromos de beisbol i caramels.

Una gerra de vidre enorme i plena de llimonada suava abundantment en una tauleta auxiliar, com si l'estiguessin interrogant. La plata de magdalenes glacejades havia tornat a la nevera, després d'estar-se prou estona a fora per atraure l'atenció no desitjada de mosques i vespes. El Nelson i la seva mare havien enviat invitacions a casa de cadascun dels nois amb un mes d'antelació. Però la tarda va anar passant sense que arribés ni un sol convidat, de manera que el Nelson es va passar hores disparant fletxes contra els colors primaris d'una diana penjada al tronc de l'om més noble del jardí.

A l'hora de sopar, aquell vespre, al Nelson li costava contenir les llàgrimes, i quan van arribar, van regalar-li calentes i desenfrenades per les galtes cremades pel sol mentre el seu pare i la seva mare el miraven des de l'altra banda de la taula de pícnic, les estovalles de quadres vermells i blancs enganxades a la fusta de sequoia a causa de la humitat del juny i, a banda i banda del noi, dos globus immòbils enmig de l'aire xafogós. Els globus ni tan sols giraven al capdamunt de les cintes de plàstic que els subjectaven. La mare del Nelson va vorejar la taula, es va asseure al costat del seu fill i li va passar un braç al voltant de les espatlles.

—No ho entenc —plorava el Nelson—, els hi vam enviar les invitacions! Els hi vam enviar fa setmanes!

¿On és la gent? ¿On són? —Segur que ell no volia que la veu li sortís com un xiscle, però no ho va poder evitar: més agut que el de la nena de vuit anys dels veïns, que ara passava lleugera i descalça per davant de casa, arrossegant la seva estimada corda de saltar. Era com si el Nelson hagués aspirat tot l'heli dels globus no precisament festius que tenia a tocar del cap.

—Oh, maco meu —va dir la seva mare per tranquil·litzar-lo—, és estiu. Segur que tots són a les seves cabanes o de vacances. I, mira, has passat un dia fantàstic, no? ¿Aquí amb el pare i jo? ¿No ha sigut un dia esplèndid? I encara et queden regals per obrir, ¿oi que sí, pare?

El Clete Doughty els va mirar a través de les ulleres de cul de got, els vidres opacs com el quars, i va espantar una vespa que li sobrevolava el cap.

—A veure, Nelson —va dir amb veu monòtona—, aquest somiqueig..., això que somiquegis així... Mira, et diré una cosa, i potser et semblarà dur, però no ho és. Aquests nois, aquests teòrics amics teus... A la llarga, per dir-ho d'alguna manera, desapareixeran. T'ho puc assegurar. Sempre desapareixen. Fixa't en mi, per exemple. ¿Tu em veus anar pel món amb una colla d'amics? No. Arriba un moment que t'has de quedar sol, ¿saps?, i potser aquest moment ha arribat ara, em sap greu dir-t'ho. —El Clete es va escurar la gola amb indignació.

Però el noi, per molt que s'esforçava a reprimir aquelles llàgrimes tan i tan calentes, els sanglots de pena, soledat i vergonya, va plorar encara més fort.

—S'ha acabat plorar! —va saltar el Clete—. Tens tretze anys, Nelson! Els homes no... S'ha acabat plorar! ¿M'has entès?

—Deixa'l tranquil —va dir la mare, amb una severitat que el Nelson no recordava haver-li sentit mai, perquè la Dorothy Doughty gairebé mai s'atrevia a desafiar el seu marit—. Pobret. Deixa'l tranquil.

Al llarg de l'últim any, el Nelson havia notat un ambient tens a casa, uns nervis que no sabia d'on sortien i els motius dels quals s'havia acabat atribuïnt a ell mateix; alguna cosa no anava a l'hora. Les portes es tanquen violentament més sovint i amb més força que abans. El pare arribava tard a sopar i se n'anava directament al dormitori o es deixava caure a la butaca. La mare plorava silenciosament mentre rentava plats i llavors, quan el Nelson li preguntava què passava, sortia disparada cap al lavabo, s'hi tancava i l'única resposta era el soroll de l'aigua rajant sobre la pica. Al jardí del darrere, la catifa d'herba, normalment impecable, perdia la batalla contra les dents de lleó i l'heura de terra.

—Però és la veritat, Dorothy. I tu ho saps! Digue'm una sola amiga de l'institut que encara vegis. Una.

—Clete, això no té res a veure amb mi, ni amb tu, de fet. Avui és el dia del Nelson, i el pobre...

—Et diré on es fan els amics. Els amics es fan a l'exèrcit, a les trinxeres, al front de batalla. Homes que estan disposats a rebre un tret per tu, a compartir l'únic Lucky Strike que els hi queda, les últimes gotes de la cantimplora. No té res a veure amb pastissos d'aniversari i espelmes, Nelson. Ser amic d'algú és una qüestió de lleialtat. Una lleialtat que dura tota la vida. Estàs a punt d'arribar a una edat que això serà cada vegada més clar. Aviat, no hi haurà ni joguines ni pastissos, ni festes ni amics. Només hi haurà una acumulació de dies, i

s'amuntegaran de tal manera que de sobte no recordaràs ni què has menjat per esmorzar al matí. Mira, em sap greu haver de dir-te això el dia del teu aniversari, però què hi farem. És la veritat.

El Nelson va callar un moment.

—Em pensava que els hi queia bé —va gemegar—. Com a mínim prou bé. Prou per venir a la meva festa d'aniversari. I no ha vingut ningú. Ningú! —Semblava que el Nelson no podia controlar el volum de la veu, com un globus groc que es deixa anar i s'enlaira desbotcat cel amunt.

—Oh, preciós... —La seva mare el va estrènyer, tots dos cossos molt calents, i el Nelson notava que se'ls enganxava la roba i que el seu cos ja no era prou petit perquè la mare el pogués abraçar d'aquella manera i que, tanmateix, el seu cor no era prou gran per afrontar el disgust que tenia ara, el sentiment de rebuig.— T'estimo molt —li va xiuxiuejar la mare—. T'estimo molt i molt.

—L'únic que vull és caure bé a la gent. ¿No sóc bona persona? ¿No ho sóc?

—Esclar que ho ets, Nelson, esclar que ho ets.

—¿No ho sóc? ¿No sóc bona persona, mare?

—Prou de somiquejar així! —va ordenar el Clete—. Ara mateix!

—No li facis cas, a aquest vell rabiüt, Nelson —va murmurar la Dorothy—. Ens podem quedar asseguts així tant temps com vulguis. Moltes felicitats, preciós meu.

—Em sap greu plorar —va aconseguir dir el Nelson—. No vull plorar. No voldria de cap manera.

—No passa res, no passa res.

—Prou! —va cridar el pare—. Prou de plorar! —La veu del Clete era esmolada com el dit amb què assenyala el Nelson, com una pistola. La suor feia que les ulleres li rellisquessin nas avall. I llavors es va posar dret, es va descordar el cinturó i va intentar treure-se'l, però el cotó de les bagues estava humit i el cuir del cinturó, enganxifós. El Clete va estirar amb violència, com si clavés una estrebada al cordill del tallagespa, però el cinturó li va continuar encallat a la cintura, i les ulleres recobertes de suor li van caure a terra, damunt d'aquella herba artificial tan verda que encatifava el porxo del darrere.

—Clete, no! —va exclamar la mare del Nelson—. Clete, avui no, d'acord? No, Clete!

Últimament, la disciplina que el Clete imposava al Nelson havia agafat una nova intensitat, de manera que una part de la violència dirigida al fill havia recaigut sobre la Dorothy; aquest fenomen els havia sorprès a tots tres, incloent-hi el Clete, que en una ocasió s'havia quedat dret sobre el cos estès a terra de la Dorothy, a prop de la pica de la cuina, les mans i el llavi inferior visiblement tremolosos.

Però ara el cinturó va sortir projectat com si fos un escurçó —l'amenaça de la sivella va brillar en la llum del capvespre, la pua com un ullal solitari— i el Clete Doughty el va fer petar en l'aire, com un fuet.

—Prou de plorar, noi, ¿em sents? No ho penso aguantar més!

Que petit que es va anar fent el Nelson a la falda de la seva mare, dolorosament conscient de les seves dimensions, del precipici en què es trobava —a punt de

créixer, de convertir-se en una cosa semblant a un home, i malgrat tot, un nen, encara un nen, que s'encongeix i ploriqueja arraulit al pit de la mare, esperant que arribi el cop—. «Però segur que aquí als braços de la mare no em pegarà, aquí no...».

Últimament, n'hi havia hagut més, de pallisses. Si no era el cinturó, era una cullera de fusta, o una branca escollida a consciència del salze que hi havia al jardí del veí. El Nelson no havia odiat mai cap arbre, cap espècie d'arbre, fins que va aparèixer aquell salze i el seu pare el va enviar a escollir l'arma amb què després li deixaria el cul tan macat que les dues nits següents només podria dormir de bocaterrosa. Escollir una branca feble tampoc li hauria servit de res, perquè el pare se n'hauria servit fins a trencar-la i després n'hi hauria fet anar a buscar una altra.

—Perdonin. —Just en aquell moment els va arribar una veu vacil·lant que venia de la zona del garatge, al camí d'entrada, inesperada com els trucs d'un telèfon, o com si tots els timbres de la ciutat haguessin sonat a l'uníson.

Va ser com si el sol, un forn que penjava del cel de ponent, hagués deixat d'escalfar una mica. Un parell de cardenals van aterrar a la menjadora del jardí i van començar a cantar, com si haguessin arribat amb el convidat. El Clete es va tirar enrere els cabells que li queien sobre el front i es va ajupir per recuperar les ulleres, mentre la Dorothy va relaxar els braços, va aixecar els ulls i va poder respirar més tranquil·la.

I els plors del Nelson van minvar, però ¿com? «¿Com podia ser?, ¿com podia ser, allò?».

—Noi, ho sento —va dir el Jonathan Quick, que ara va aparèixer pel costat de la casa—. Em sap... molt greu arribar tan tard.

—Oh, no t'amoïnis gens, Jonathan! —va dir la Dorothy—. Has arribat just a temps pel pastís i el gelat!

El Nelson es va eixugar el nas frenèticament, es va eixugar els ulls. «Quin miracle!». El Jonathan Quick, model vivent dels escoltes, quinze anys i que ja passava del metre vuitanta. Nedador del primer equip de l'institut, defensa del primer equip de futbol americà, interbase del primer equip de beisbol, membre de l'orfeó i dels modelistes ferroviaris. El Jonathan Quick era al caminet d'entrada del Nelson, amb una caixa embolicada amb paper de diari i un llacet vermell al capdamunt. Va dirigir una mirada furtiva al Nelson, el regal que tenia a les mans com una patata calenta que es moria de ganes de treure's de sobre.

—Carai, Jonathan. Quina sorpresa més agradable —va dir el Clete, mentre es tornava a posar dissimuladament el cinturó i vorejava la taula per allargar una mà cap al noi—. Estem encantats que hakis pogut venir.

—Els hi demano disculpes, senyor —va dir el Jonathan, que ara semblava que reculés lleugerament, com si es retirés cap al caminet per on havia vingut—. No em puc quedar gaire estona, ¿sap? Aquesta nit a la meva àvia li ha caigut una branca grossa d'un arbre del jardí i li he dit que passaria per allà per netejar-ho tot. Hauria d'haver arribat més d'hora, però al meu germà petit l'han picat unes abelles i l'hem hagut de portar corrents a l'hospital. No ho sabia, que una persona podia ser al·lèrgica a les abelles. ¿Tu ho sabies, Nelson?

El Nelson estava tan satisfet de rebre un reconeixement així per part del Jonathan Quick que de sobte totes les llàgrimes que acabava de vessar li van semblar una gran trivialitat.

—¿Vols que anem a disparar unes quantes fletxes?
—va saltar.

—Ah... i tant —va dir el Jonathan—. Només que, com deia, no em puc quedar gaire estona. Per això de la meva iaia i tota la pesca.

El Nelson gairebé va agafar el Jonathan de la mà i se'l va emportar jardí endins. El Clete es va deixar caure en una cadira enfurit i es va anar entaforant a la boca un ou farcit darrere l'altre; les mandíbules li treballaven frenèticament mentre la Dorothy allisava les estovalles amb les mans tremoloses. Les allisava una vegada i una altra, com si els seus palmells fossin dues planxes calentes fumejants.

El convidat de l'aniversari del Nelson es va quedar uns vint-i-cinc minuts. Prou temps per disparar unes quantes fletxes mitjanament ben dirigides i per afegir-se al Nelson i els seus pares en una interpretació massa seriosa del «Moltes felicitats». Prou temps per menjar un tall de pastís i una cullerada de gelat de vainilla. Prou temps perquè el Nelson obrís la caixa i hi descobrís un cistell d'escorça de bedoll.

—L'he fet jo mateix —va dir el Jonathan—. L'he fet, mm, per tu.

Les mans del Nelson van agafar el cistell amb un respecte reverencial.

—¿L'has fet per mi? —va quequejar el Nelson.

—Sí, sento que el trenat no hagi quedat prou tibant,

però és que... només n'he fet dos. El teu va ser el primer. —Després d'aquesta confessió, el Jonathan es va adonar que havia ficat la pota i es va posar vermell.— L'altre l'hi vaig regalar a la meua àvia —va afegir solemnement, tot i que la veritat és que el segon intent l'havia donat a la Peggy Bartlett, la noia amb qui pretenia anar al Ball de Benvinguda de principi de curs, a l'octubre.

—Oh, és preciós! —va exclamar la Dorothy picant discretament de mans una, dues i tres vegades—. Quin noi tan traçut!

—Bé —va dir el Jonathan, que va estendre la mà per engolir la del Nelson—, per molts anys, amic meu.

—Gràcies —va dir el Nelson, encara meravellat pel cistell—. Moltíssimes gràcies.

I ara aquell noi gran va tornar a enfilat a pas viu el camí del garatge, mentre el Nelson es quedava allà on era, amb el cistell a les mans, notant-ne la lleugeresa, la imperfecció del trenat, preguntant-se amb què el podria omplir que fos prou important per honrar la generositat extraordinària del seu amic gran.

El va deixar a la taula de pícnic, al costat dels regals que li havien fet els pares: uns pantalons, un joc de peces per construir un rellotge i un llibre amb episodis sobre la Guerra Civil. Però els ulls del Nelson no paraven de desviar-se cap al cistell, aquella petita joia esplèndidament imperfecta.